

5. Харічкова С., Дорошук Г. Менеджмент організацій і адміністрування: навчальний посібник для підготовки до державного іспиту на ступінь магістра. Одеса. Освіта України. 2015. 443 с.
6. Про структуру і зміст спеціальності «публічне управління й адміністрування». 2019. URL: <http://political-studies.com/?p=1539>.
7. Єщук О. Адміністративно-правова охорона: теорія, практика та перспективи розвитку: автореф. дис... докт. юрид. наук: 12.00.07 Київ. Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини «Україна». Київ. 2017. 32 с.
8. Ісаєнко І.А. Європейські підходи до функціонування механізмів публічного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2012. №5. С.114-117.
9. Дзюндзюж В., Коротич О., Мельтюхова Н. Публічне адміністрування в Україні: навч. посіб. Харків. Вид-во ХарРІНАДУ «Магістр». 2012. 256 с.
10. Нечипорук Ю. Окремі питання адміністративно-правового захисту прав людини в Україні. *Правове регулювання економіки*. 2012. № 11-12. С. 108-116.

УДК 342.56:35

Левенко О. С.

**ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ
ТА КИТАЮ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ
ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСФЕРУ ІНОЗЕМНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

У статті розглянуто адміністративно-правове забезпечення управління космічної галуззю із залученням іноземних сучасних технологій (трансферу технологій) для підвищення ефективності роботи ракетно-космічної галузі України. Трансфер технологій в Україну існує тільки в неявній формі й тільки відносно використання даних дистанційного зондування Землі. Трансфер технологій успішно використовується в Китайській Народній Республіці, але існують різні аспекти його

використання, і не завжди отримується бажаний результат. Вивчення китайського досвіду, китайської системи заходів, законодавчих актів може бути корисним для застосування в Україні сучасних іноземних технологій.

Ключові слова: публічне адміністрування космічної галузі, комерціалізація космічної діяльності, адміністративно-правове забезпечення, норми адміністративного права, законодавча основа трансферу технологій в ракетно-космічний бізнес.

The article deals with the administrative and legal support for the management of the space industry with the involvement of foreign modern technologies (technology transfer) to improve the efficiency of the rocket and space industry in Ukraine. Technology transfer in Ukraine exists only implicitly and only in relation to the use of Earth remote sensing data. Technology transfer has been successfully used in the People's Republic of China, but there are various aspects of its use, and the desired result is not always obtained. The study of the Chinese experience, the Chinese system of measures, legislative acts can be useful for the application of modern foreign technologies in Ukraine.

Key words: public administration of the space industry, commercialization of space activities, administrative and legal support, norms of administrative law, the legislative basis for technology transfer to the rocket and space business.

Вступ. Трансфер технологій в Україну регламентується на законодавчому рівні з використанням методологій Євросоюзу. Але можливість не означає отримання результату.

Від моменту створення незалежної України 1991 року українська ракетно-космічна галузь використовує тільки надбання УРСР у складі СРСР: у виробництві не використовуються сучасні технології, а ті, що є, застарілі і втрачаються разом зі спеціалістами протягом останніх 30 років, проектування і конструювання нових проектів базуються на досвіді, якого набули в минулому столітті. Якщо пригадати, що СРСР технологічно з самого початку, з 50-х років початку нової ракетно-космічної ери,

систематично відставав від технічного рівня США, українська ракетно-космічна галузь стоїть над прірвою падіння в безодню зникнення.

Космічне агентство України в міжнародному спілкуванні отримує деяку підтримку – наприклад, від Європейського Союзу. Свого часу існувала європейська програма Twining із розповсюдження знань у космонавтиці для країн колишнього СРСР. Зараз Україна бере участь у європейській програмі Copernicus, за якою отримує безкоштовно космічні знімки території України, а для Європи безоплатно створює віддалений архів даних. Українські спеціалісти використовують для оброблення космічних знімків програми, закуплені за кордоном. Україні пропонується освітня програма IUSC Education.

Але цього замало, ураховуючи практичні результати. Тому варто подивитися на досвід тих, у кого результати є. Тобто оцінити публічне адміністрування трансферу іноземних технологій у ракетно-космічну галузь КНР.

Проведення трансферу високих технологій в економіку КНР у публічно-правовому полі є масовим явищем і стосується всіх провінцій Китаю. Ракетно-космічні технології не є винятком. Процес трансферу технологій контролюється й вивчається як у КНР, так і за кордоном, де трансфер технологій завжди використовувався. Споживачами трансферу закордонних технологій є національні стейкхолдери – зазвичай міністерства інвестицій, науки, освіти і спеціалізовані організації (технопарки, вільні економічні зони, інноваційні центри і т. ін.). Наприклад, у Республіці Казахстан таких організацій 17, а в Республіці Білорусь – 65 [1].

Методологічний підхід до трансферу технологій (інновацій) вивчався А. Яновським, Г. Пільновим, в Україні стан трансферу технологій досліджували Р. Ободець і О. Краснов. Економіку трансферу технологій досліджено в Китаї Wu Changqi (武常岐), Liu Xiaox (刘小溪), Tu Zheng (涂政).

В академії наук КНР працює Глобальний центр передання і трансформації технологій «Один пояс – один шлях» [2].

Постановка завдання. Мета статті полягає в тому, щоб на основі теорії публічного адміністративного права і порівняння з китайським досвідом залучення інновацій сформулювати пропозиції з використання трансферу технологій для розвитку ракетно-космічної галузі України як високотехнологічного сектора економіки.

Результати дослідження. В Україні є розуміння необхідності залучення інновацій в усі сфери діяльності. Саме тому з 1994 р. ведеться підготовка й удосконалення Закону України «Про державне регулювання діяльності в сфері трансферу технологій» [3; 4]. З опублікованих матеріалів можна дізнатися про запропоноване публічне адміністрування такого виду діяльності з боку держави (новий проект Закону готується до другого читання). У проекті принципи діяльності державних органів прописані, на жаль, нечітко. Відповідальність виконання Закону обов'язкова не для всіх суб'єктів відносин. І окремо не врегульовано трансфер технологій подвійного і спеціального призначення.

Аналізуючи процес реального трансферу технологій у КНР, можна знайти, де учасники «круглого столу» праві у своїх судженнях.

Поки що в Україні організовано обмін інформацією щодо можливого трансферу закордонних технологій, клієнтами такого обміну в Україні є близько 20 іноземних і українських компаній [5]. Це вкрай мало.

В Україні є проблема нерозвиненої інфраструктури інновацій [6], хоч і створено Українську мережу трансферу технологій (Ukrainian Technology Transfer Network – UTTN) і Національна мережа трансферу технологій (National Technology Transfer Network – NTTN), які використовують методології Євросоюзу і Російської Федерації. Складається враження, що Україна може бути продавцем своїх технологій, але стан економіки свідчить про необхідність зворотного процесу.

Законодавству України у сфері трансферу технологій базується на Основному законі (Конституції України), Цивільному кодексі України, Господарчому кодексі України, згаданому Законі України «Про державне регулювання діяльності в сфері трансферу технологій», інших законах – «Про зовнішньоекономічну діяльність», «Про пріоритетні напрями

розвитку науки і техніки», підзаконних актах Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України [7].

Але чогось не вистачає. Тому звернемося до китайського досвіду. Відомо, що КНР будь-якими шляхами знаходить нові технології для їх упровадження. Наприклад, у розвиток пасажирського літакобудування залучено технології США (майже 80%) і Євросоюзу, і деякі технології Російської Федерації – на законних підставах. У результаті з'явилися китайські «аеробуси». У деяких випадках Китай перевершує отримані технології, модернізуючи їх. Стало відомо про завершення створення швидкісного залізничного потягу на магнітній основі зі швидкістю переміщення до 600 км на годину. Чотири роки тому автор відвідував завод швидкісних потягів у місті Циндао і бачив такий експериментальний потяг. Тепер це вдосконалена інноваційна розробка. Але іноді трансфер себе не виправдовує. І в Китаї це проблема держави. Трансфер технологій є необхідністю для розвиненої країни мабуть ще більше, ніж для тієї, економіка якої тільки розвивається. Ця проблема вивчається в Китаї [8].

Власний досвід кращий за інші. Автору довелося брати участь у конференціях по трансферу технологій в місті Циндао. Тут створена зона вільної торгівлі і декілька технопарків різної направленості, що є основою для залучення інновацій.

У проведенні міжнародних форумів із запрошенням українських учених і спеціалістів взяло участь Посольство України в КНР й особисто Надзвичайний і Повноважений Посол України в КНР.

Форуми:

– The 3rd Qingdao International Technology Transfer Conference & US Innovative Enterprise Technology Negotiation Meeting 2016; представлено 216 проєктів – 11 США, 17 Велика Британія, 24 КНР, 15 Україна, 145 Російська Федерація; організатори Уряд міста Циндао, Американсько-Китайський інноваційний альянс, Адміністрація нового Західного району міста Циндао, Науково-технічний парк Харбінського інституту технологій;

– 2018 Qingdao International Technology Transfer Conference; представлено 58 проєктів, всі з України; організатори – уряд міста Циндао і Бюро науки і техніки Уряду міста Циндао, Уряд району Ченгуанг міста

Циндао, Науково-технічний парк Харбінського інституту технологій, Посольство України в КНР, Китайська асоціація міжнародної науково-технічної співпраці, Національна академія наук України.

Форуми проводилися в рамках державної програми «Один пояс – один шлях» і місцевої «Півострівна синя економічна зона» («Синя силіконова долина Циндао»).

У новому Західному районі Циндао розташовані шість науково-технічних парків державного рівня і чотири провінційного рівня. Уся інфраструктура Західного району створена для отримання інновацій і їх втілення на місцевому рівні з метою підвищення науково-технічного рівня економіки міста Циндао. Створено мале приватне підприємство ООО трансферу інженерних технологій «Астон».

Високовитратні форуми, на жаль, мають досить низьку ефективність: відомі лише два з представлених 274 проєктів, які дійшли до реалізації, один із них – це проєкт мінізаводу з виробництва теплозахисних елементів для труб опалення. Космічні проєкти чекають своєї черги. Але враховуючи, що в Китаї сотні технопарків, масштаби вражаючі. Кількість переходить в якість. Це гарантує державна влада, стратегія інновацій реалізується на основі Стратегії Державної ради щодо посилення реалізації інноваційного розвитку (2017).

Висновки. Проведене дослідження досвіду використання трансферу технологій в ракетно-космічну галузь України і КНР дозволяє сформулювати пропозиції з удосконалення Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»:

- 1) треба визначити основне завдання Закону як забезпечення притоку в Україну сучасних технологій з метою їх комерціалізації;
- 2) необхідно в законі врегулювати питання про трансфер технологій подвійного застосування;
- 3) необхідно втілити публічне адміністрування державної підтримки трансферу технологій у ракетно-космічну галузь України.

Правова основа трансферу сучасних технологій в Україну дозволяє досягти ефективності, публічне адміністрування цього процесу забезпечується керівництвом підприємств і організацій. У зв'язку з

очевидним впливом на економіку пандемічних обмежень у світі, трансфер технологій в Україну може компенсувати витрати часу на розроблення вітчизняних здобутків для виведення ракетно-космічної галузі з низького рівня рентабельності і сприятиме комерціалізації діяльності як державних, так і приватних компаній.

Список використаних джерел:

1. Отчет о научно-исследовательской работе «Разработка концепции создания евразийской сети трансфера технологий, включающей порядок ее формирования и финансирования по теме «Этап I: Разработка методических подходов». Обнинск, 2016. URL: http://www.eurasiancommission.org/ru/act/prom_i_agroprom/dep_prom/SiteAssets/ТТ%20I%20etap.pdf

2. Глобальний центр передачі і трансформації технологій "Один пояс, один шлях" (全球“一带一路”技术转移转化中心). URL: http://zgkxyyq.alljournal.cn/publish_article/2017/Z2/2017Z215.htm

3. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 14.09.2006. ВВР. 2006, №45, ст. 434 з наступними змінами і доповненнями станом на 02.10.2012.

4. Трансфер технологій на Україне. URL: <https://pravo.ua/articles/transfer-tehnologij-na-ukraine>

5. Системы трансфера технологий в Украине. URL: <http://www.ukrexport.gov.ua/rus/economy/brief/ukr/4573.html>

6. Ободець Р. В., Краснов О. А. Трансфер технологій в Україні: проблематика, сучасний стан. *Економічний вісник МГУ*, 2012, № 2. С.40-45.

7. Биличук Д. А., Юрчишина Л. И. Трансфер технологий и почему он важен для Украины. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/48405189.pdf>

8. Wu Changqi, Liu Xiaox, Tu Zheng. Economics of Technology Transfer: A Studybasedon 70 Years of Development of China (技术转移经济学:基于新中国70年发展的研究). URL: https://www.journal.sdu.edu.cn/_local/7/66/A8/36DD0A38B49A1AF64633D22A846_B1F280BA_84955.pdf